

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen

Meerjarenstrategie bovenregionale
samenwerking 2024-2027

Inleiding

Deze meerjarenstrategie is opgesteld door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) en provincies, in nauwe afstemming met de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's). Doel is om een strategisch kader te bieden voor de bovenregionale activiteiten van de Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen voor de periode 2024-2027.

Iedere ROM heeft een eigen meerjarenplan en in de meeste regio's is ook sprake van een eigen strategisch kader. Bovendien stelt iedere ROM ieder jaar een eigen activiteitenplan op. Deze meerjarenstrategie vervangt deze plannen niet, maar geeft richting aan de gezamenlijke bovenregionale inzet vanuit alle ROM's tezamen.

Met deze meerjarenstrategie streven Rijk en provincies naar een versterkend effect van de activiteiten van de ROM's door meer onderlinge samenwerking. Daarbij wordt voortgebouwd op de reeds bestaande samenwerkingsinitiatieven tussen de ROM's, waarbij opgedane ervaringen en inzichten worden gebruikt om verbeteringen aan te brengen in de gezamenlijke uitvoering van programma's en thema's. Dit met als doel om de regionale ecosystemen te versterken, een betere dienstverlening aan ondernemers te bieden en uiteindelijk het toekomstig verdienvermogen van Nederland als geheel te versterken.

De regionale ontwikkelingsmaatschappijen

De ROM's richten zich op het versterken van de regionale economie en geven via drie kerntaken invulling aan de beleidsopgaven van Rijk en regio.

- **Innoveren:** stimuleren van innovatie in het mkb, innovatieve starters en het versterken van het ecosysteem, onder andere door het aanjagen van publiek-private samenwerkingen (PPS) tussen ondernemers, kennisinstellingen en overheden.
- **Internationaliseren:** aantrekken en behouden van buitenlandse bedrijven in de regio. Daarnaast vervullen de ROM's ook een taak op gebied van handelsbevordering via onder andere Trade & Innovate NL en het Trade Relations-programma.
- **Investeren:** investeren in innovatieve en snelgroeiende bedrijven vanuit eigen fondsen en fondsen in beheer gericht op het tegengaan van marktfalen.

Met deze kerntaken zijn de ROM's aanjagers van regionale innovatie- en concurrentiekracht, en vormen ze een belangrijke verbindende uitvoeringsschakel in het beleid van Rijk en regio op het gebied van het innovatieve mkb,

innovatieve starters en regionale onderzoeks- en innovatie-ecosystemen. Waar relevant zoeken ROM's elkaar op om krachten te bundelen en regionale initiatieven verder te brengen naar nationaal of internationaal niveau.

Bovenregionaal samenwerken: uitgangspunten

Bovenregionale samenwerking is niet nieuw. De ROM's werken al langer op verschillende thema's met elkaar samen om kennis te delen, ontwikkeling en uitvoering van initiatieven af te stemmen en inzet op ontwikkeling van ecosystemen te coördineren. De samenwerking tussen de ROM's is de afgelopen jaren gestaag gegroeid en met het ontstaan van een landsdekkend ROM-netwerk (in 2021) zijn er meer mogelijkheden om de ontwikkel- en uitvoeringskracht van de ROM's beter te benutten. Het gaat hier om onderwerpen waar bovenregionale ROM-inzet van meerwaarde kan zijn, bijvoorbeeld in de vorm van kennisoverdracht, het ontwikkelen van regio-overstijgende innovatieketens en gezamenlijke programma's

EZK en de provincies willen de bovenregionale samenwerking gericht versterken. De ROM's zijn namelijk in staat om verbindingen te leggen tussen startups, scale-ups en gevestigde bedrijven en kennisinstellingen uit verschillende regio's en weten daarvoor ook instrumenten te ontwikkelen en in te zetten. Daarnaast helpt de bovenregionale samenwerking in het ontwikkelen van een netwerkstructuur ter ondersteuning van bijvoorbeeld expertisecentra, waardoor kennisuitwisseling wordt gefaciliteerd, leereffecten worden bereikt en schaalvoordelen/efficiency kunnen worden bereikt. Bij het versterken van de bovenregionale samenwerking gelden de volgende uitgangspunten:

- De regionale verankering en het bestaande profiel van de ROM's staat voorop. Hieraan wordt niet getornd.
- De bovenregionale samenwerking concurreert niet met de ROM-inzet en prioriteiten per regio, maar werkt daar versterkend en aanvullend op en levert meerwaarde op voor zowel Rijk als regio.
- Inhoud en vorm van bovenregionale samenwerking kan divergeren per onderwerp en in de tijd.
- Bovenregionale samenwerking omvat meerdere ROM's, maar niet per definitie alle ROM's. Dit is afhankelijk van onderwerp en activiteit.
- Erkenning dat de ROM's onderling verschillend zijn in hun ontstaansgeschiedenis, organisatorische volwassenheid, regionale opdrachtgevers, aandeelhouders, werkwijzen en taakinvulling. Dit maakt dat de inzet van de samenwerking maatwerk is, maar niet vrijblijvend.

Meerjarenstrategie 2024-2027

Omdat meerdere ecosystemen regio-overstijgend zijn, ligt er een noodzaak maar ook toegevoegde waarde om de ROM-samenwerking bovenregionaal te versterken en beter te organiseren. In deze meerjarenstrategie ligt de focus op de *ontwikkeltaken* van de ROM's, te weten *innoveren* en *internationaliseren*. Op die thema's kan een stevige samenwerking echt het verschil maken.

Het economisch beleid van Rijk en Regio vormt de basis voor de ontwikkelactiviteiten van de ROM's, ook op bovenregionaal niveau. Daarbij zijn Rijk en provincies gelijkwaardige, complementaire systeempartners. EZK is systeemverantwoordelijk voor het innovatie- en industriebeleid op nationaal niveau; provincies vervullen de regierol in de regio.

Het huidig economisch overheidsbeleid is erop gericht de samenhangende aanpak van maatschappelijke opgaven te versterken en economische kansen goed te benutten. Zoals verwoord in het perspectief op de Nederlandse economie 2050¹; *een toekomstbestendige economie maximaliseert brede welvaart, door innovatief en duurzaam te zijn, met een sterk Nederland in een weerbaar Europa, waarin de samenleving in voldoende mate participeert en profiteert van economische groei.*

Voor het behouden van het Nederlandse concurrentievoordeel op de lange termijn, is het essentieel om voortdurend te innoveren. Als het gaat om innovaties die een bijdrage kunnen leveren aan de belangrijkste maatschappelijke uitdagingen zijn met name de grote transities een belangrijk vertrekpunt, samen met de sleuteltechnologieën.

De meerjarenstrategie rust op drie pijlers:

1. Betere verbinding tussen Rijk & regio.
2. Versterken van de basis.
3. Thematische inzet op relevante transities en maatschappelijke uitdagingen.

1. Betere verbinding tussen Rijk en regio

De ROM's vervullen een belangrijke uitvoerende rol bij zowel het versnellen van transities alsook de bredere ondersteuning van het innovatief mkb. Ook bovenregionaal doen ze dit vanuit hun ontwikkelertaken en de eco-systeembenadering. Door actiever bovenregionaal samen te werken, projecten te coördineren en van elkaar te leren groeien de ROM's tot een regionale speler op nationaal verband. Dat versterkt de ontwikkelkracht van de ROM's als geheel als ook op individueel regionaal niveau. Daarbij is het van belang dat de ROM's ook actief de samenwerking opzoeken met onder andere InvestNL en RVO, om de verschillende activiteiten goed op elkaar te laten aansluiten.

¹ [Kamerbrief over perspectief op de Nederlandse economie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

Verbinding rijk regio:

Als partners in het Kennis- en Innovatieconvenant (KIC) bundelen de ROM's hun krachten om de relaties met de KIC-partners – Topconsortium voor Kennis en Innovatie (TKI's), hogescholen en TO2-instellingen – te versterken. De ROM's ontplooiën gezamenlijke initiatieven en zorgen voor goede afstemming met de provincies om het regionale perspectief binnen elke Kennis en Innovatieagenda (KIA) te waarborgen.

2. Versterken van de basis

De ervaringen uit onder andere een ROM-pilot op het gebied van bovenregionale samenwerking laten zien dat bovenregionale samenwerking tussen de ROM's nog in ontwikkeling en relatief jong is op de schaal van het landsdekkende ROM-netwerk. Best practices van ROM-samenwerking zijn relatief schaars. Ook is zichtbaar geworden dat het nodig is om te investeren in relaties, kennis en competenties om te komen tot een adequate bovenregionale samenwerking tussen de ROM's; het kost tijd en is een zaak van lange adem. Naast inhoudelijke doelstellingen vraagt het ook aandacht op relationele, culturele en procedurele aspecten. Om die reden is het belangrijk dat in de basis geïnvesteerd wordt. Daarbij gaat het om onder andere:

- Ondersteunende voorzieningen (zoals bijvoorbeeld data). Waar relevant kunnen data en informatie vanuit de verschillende ROM's meer gemeenschappelijk worden gemaakt.
- Leren en communiceren.
- Competentie-ontwikkeling.
- Operationele sturing/management.

Versterk de basis:

Alle ROM's zijn betrokken als partners in het vijfjarige onderzoeksprogramma 'Enabling Societal Missions through Entrepreneurial Ecosystems' (ESMEE), gefinancierd door NWO. Dit programma richt zich op het versterken van regionale ecosystemen, met een specifieke focus op de ecosystemen rond energie-transitie en voedseltransitie. Het biedt een platform waar de ROM's van elkaar leren en samenwerken. Binnen ESMEE werken de ROM's nauw samen met vooraanstaande kennisinstellingen zoals de Universiteit Utrecht, Haagse Hogeschool, Hogeschool Inholland en het Rathenau Instituut. Bovendien nemen beleids-medewerkers van provincies en EZK deel aan de community rondom ESMEE.

3. Thematische inzet op relevante transitie en maatschappelijke uitdagingen

De maatschappelijke opgaven die samenhangen met het economisch overheidsbeleid houden verband met de grote transitie die zich voltrekt op het gebied van klimaat en energie, digitalisering (en sleuteltechnologieën) en circulaire economie. Deze transitie wordt door zowel EZK als provincies herkend. Daarnaast zijn er nog een aantal andere belangrijke maatschappelijke uitdagingen, zoals energiezekerheid, (digitale) veiligheid, een gezond landbouw- en voedselsysteem en gezondheid. Om in te kunnen spelen op deze transitie en maatschappelijke opgaven is continue technologische innovatie nodig. Nieuwe kennis, methoden en technieken en brede toepassing daarvan is immers noodzakelijk om een versnelling aan te brengen in de transitie.

De transitie en maatschappelijke uitdagingen leveren kansen op voor economie en samenleving. Zowel EZK als provincies willen deze kansen benutten. Op die manier werken we toe naar duurzame economische groei en de aanpak van maatschappelijke uitdagingen. Deze transitie en maatschappelijke uitdagingen gaan over regio's heen en daarom leent de bovenregionale inzet van de ROM's zich hier goed voor.

Thematische samenwerking:

Met meer dan 150 deelnemende landen dient de wereldtentoonstelling Expo 2025 in Osaka als een uniek podium voor Nederlandse bedrijven om zich wereldwijd te profileren. De ROM's nemen samen met bedrijven uit de Agrifood sector deel.

Governance

Deze meerjarenstrategie dient eveneens als kompas voor de gealloceerde middelen vanuit het Rijk en eventueel andere partners voor de bovenregionale samenwerking van de ROM's. Rijk en provincies hechten aan gedeeld inzicht op de inzet van de ROM's op de bovenregionale samenwerking en gaan hierover periodiek de dialoog aan. Hiermee wordt de bovenregionale samenwerking structureel onderwerp van gesprek tussen de ROM's, en het Rijk en provincies als grootste aandeelhouder en opdrachtgever.

Om de bovenregionale samenwerking tussen de ROM's te ondersteunen in administratieve en programmatische zin, werken de gezamenlijke ROM's met een ondersteunend vehikel (ROM Nederland). Het is louter een ondersteunende faciliteit om het programmatisch samenwerken gemakkelijker in te richten. Voorbeeld hiervan is onder andere de inzet van een secretaris, die de programmatische samenwerking faciliteert.

Rijk en provincies stemmen aan de voorkant de programmering van bovenregionale opdrachten en de inzet van middelen af. Deze afstemming van opdrachten vindt plaats met deze Meerjarenstrategie als leidraad. Naast de jaarlijkse bestaande extra EZK-bijdrage (ad. 2,2 mln euro per jaar) is voor de periode 2024-2027 4 miljoen euro aan extra EZK-middelen beschikbaar (o.b.v. amendement Van Strien e.a.²) als impuls voor de bovenregionale samenwerking.

De gezamenlijke afstemming tussen EZK en provincies voor de programmering van bovenregionale opdrachten vindt plaats via de bestaande reguliere bestuurlijke overleggen waarbij meerdere beleidsthema's besproken worden. Dit betreft onder andere periodiek overleg tussen de minister van Economische Zaken en Klimaat en gedeputeerden, en hoogambtelijke overleggen. Komende tijd zal dit nader worden uitgewerkt. Doel hiervan is om gedurende het jaar het gesprek te hebben over de voortgang, terug te kijken naar de ervaringen en resultaten van afgelopen periode en vooruit te kijken naar de komende periode.

Slotopmerkingen

Provincies en Rijk hanteren voor deze meerjarenstrategie een looptijd van 4 jaar (2024-2027).

Onderdeel van de meerjarenstrategie is ook het verkrijgen van inzichten over de meerwaarde van de bovenregionale samenwerking. Die inzichten kunnen benut worden voor eventuele beleidskeuzes van Rijk en provincies.

In 2027 zullen de opgedane ervaringen geëvalueerd worden, en zal bekeken worden of en zo ja onder welke condities de meerjarenstrategie een vervolg krijgt. Indien nodig kunnen tussentijdse wijzigingen of aanscherpingen worden aangebracht. Belangrijk is dat er sprake is van een zekere voorspelbare en bestendige lijn vanuit EZK en provincies.

² [Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat \(XIII\) voor het jaar 2024 | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#)

Dit is een uitgave van

Ministerie van Economische Zaken & Klimaat

Postbus 20901 | 2500 EX Den Haag
www.rijksoverheid.nl

juni 2024